

Možno nahradiť psychickú ujmu majiteľovi psa, ktorého zranil pes inej osoby?

Is it possible to compensate the psychological harm of a dog owner, whose dog has been injured by the dog of another person?

Doc. JUDr. Denisa Dulaková Jakúbeková, PhD.

Paneurópska vysoká škola, Fakulta práva, Ústav súkromného práva

Anotácia

Príspevok sa zaoberá rozhodnutiami českých všeobecných súdov, ktoré prejednávali a rozhodovali spor o náhrade nemajetkovej ujmy spôsobenej majiteľovi psa tým, že jeho psa zranil pes inej osoby. Pri rozhodovaní o uplatnenom nároku sa posudzovala otázka hrubej nedbanlivosti v konaní majiteľky útočiaceho psa, ľahkovážnosť jej konania, ale aj pociťovanie zranenia psa ako osobného nešťastia žalobcu. V záverečnej časti sa autorka snaží odpovedať na otázku, ako by na obdobnú situáciu reagovalo slovenské právo.

Annotation

The article deals with the decision of general Czech courts that discussed and ruled the case of compensation for non-pecuniary damage caused to a dog owner whose dog was injured by the dog of another person. The gross negligence and recklessness of the attacking dog owner's actions, as well as the personal suffering of the attacked dog's owner, all played a role in deciding about the extent of the compensation. In the final part the author tries to answer the question how would a similar situation be handled within the Slovak legal system.

Kľúčové slová

náhrada nemajetkovej ujmy, zvieratá, protiprávne konanie, osobné nešťastie, cena zvláštnej obľuby (pretium affectionis)

Key words

compensation for non-pecuniary damage, animal, wrongful action, personal suffering, pretium affectionis

I. Úvod

V nedávnej minulosti rozhodovali české všeobecné súdy o náhrade nemajetkovej ujmy, ktorá vznikla majiteľovi psa v dôsledku poranenia jeho psa psom inej osoby.^[1] České súdy sa pri rozhodovaní opierali o ustanovenia českého Občianskeho zákonníka (zák. č. 89/2012 Sb. v znení neskorších predpisov), ktoré pôvodný Občiansky zákonník (t. j. zákon č. 40/1964 Zb. v znení neskorších predpisov), neobsahoval. V novom kódexe išlo najmä o ustanovenie § 2971 o náhrade nemajetkovej ujmy, ktoré umožňuje nahradiť nemajetkovú ujmu pociťovanú ako osobné nešťastie. ^[2]

Žalobca sa na príslušnom okresnom súde domáhal náhrady škody, ktorá mu bola spôsobená v dôsledku poranenia jeho psa psom žalovanej. Celková suma, ktorú žalobca požadoval, predstavovala 741.878 Kč (korún českých – pozn. autor) a tvorili ju jednak nárok na náhradu nákladov za ošetrovanie psa vo výške 1.878 Kč, ďalej ušlý zisk za krytie poraneným psom vo výške 240.000 Kč a zároveň nemajetková ujma, spôsobená majiteľovi poraneného psa vo výške 500.000 Kč.

Výšku požadovanej sumy žalobca odôvodňoval svojim blízkym vzťahom k poranenému psovi, pričom následky, ktoré u psa pretrvávali, označil za jeho osobné nešťastie, keďže pes bol dlhodobo jeho jediným spoločníkom. Udalosť mu nepriaznivo zasiahla do spôsobu života, najmä tým, že bol nútený obmedziť svoje pôvodné aktivity – výcvik psa, prechádzky so psom a účasť na pretekoch a výstavách.

Príslušný okresný súd svojim rozsudkom[3] uložil žalovanej majiteľke útočiaceho psa povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu vo výške 5.000 Kč s príslušenstvom, vo zvyšku (t. j. v sume 736.878 Kč s príslušenstvom) žalobu zamietol a rozhodol o náhrade trov konania.

V priebehu konania súd zistil, že ku skutku došlo 02.01.2014, kedy zo záhrady utiekol pes žalovanej (plemeno *akita inu*) cez nezabezpečenú vstupnú bránu, pohrýzol psa žalobcu (plemeno americký stafordšírsky teriér) a poškodil odev žalobcu. Konanie žalovanej bolo vyhodnotené ako priestupok, za ktorý jej bola uložená pokuta.

Okresný súd síce konštatoval, že žalovaná zodpovedá za škodu podľa § 2933 českého OZ o škodu spôsobenej zvieraťom[4], napriek tomu však žalobe vyhovel **iba v jednom z pôvodne troch uplatnených nárokov**. Súd svoje rozhodnutie zdôvodnil jednak tým, že čiastka za lekárske ošetrovanie bola majiteľovi psa (žalobcovi) uhradená z poistenia žalovanej a v otázke náhrady ušlého zisku žalobca súdu nepreukázal, koľkokrát bol jeho pes použitý na krytie v rokoch 2010 – 2012 a ani príjem, ktorý mu z krytia plynul (žalobca preukázal iba to, že v roku 2013 bolo jedno krytie, za čo dostal odmenu 5.000 Kč a k ďalšiemu krytiu, dohodnutému na rok 2016, nedošlo pre následky poranenia predných končatín žalobcovho psa po prejednávanej škodnej udalosti). Súd preto určil výšku ušlého zisku v súlade s ustanovením § 136 o. s. ř. *podľa vlastnej úvahy*[5] na sumu 5.000 Kč, odvolávajúc sa na jedno preukázané krytie, ku ktorému v dôsledku zranenia psa nedošlo.

Čo sa týka nároku žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy, okresný súd vychádzal z viacerých zistení. Predovšetkým považoval za preukázané, že pes mal v preukaze pôvodu zapísanú účasť na výstavách iba v rokoch 2006 až 2012, v roku 2013 v ňom nebola zaznamenaná žiadna výstava a v roku 2014 (13.9.2014, t. j. 8 mesiacov po škodnej udalosti) sa pes zúčastnil na výstave, na ktorej zvíťazil vo svojej triede. Súd mal však zároveň za to, že zo strany žalovanej nedošlo k porušeniu povinnosti z *hrubej nedbanlivosti*, ktorú predpokladá § 2971 českého OZ[6] a v jej prípade ani nešlo o opakované porušenie povinnosti či o ľahkovážny prístup k plneniu svojich povinností. Podľa názoru súdu – na priznanie náhrady nemajetkovej ujmy nebola splnená ani ďalšia podstatná podmienka, a síce, že žalobca dôvodne pociťuje spôsobenú ujmu *ako jeho osobné nešťastie*, ktoré nie je možné odčiniť iným spôsobom (inak)[7], pretože nemožnosť chovateľa zúčastňovať sa so psom na výstavách a súťažiach nemôže byť vnímaná ako osobné nešťastie človeka a to ani v prípade, ak bol pes jeho jediným spoločníkom (žalobca psa ako spoločníka nestratil – naďalej s ním žije, chodí s ním na prechádzky a na cvičisko).

Keďže žalobca s výrokom okresného súdu nesúhlasil, odvolal sa na krajský súd (Krajský soud v Ústí nad Labem – pobočky v Liberci), ktorý rozhodnutie okresného súdu potvrdil a rozhodol o náhrade trov odvolacieho konania^[8]. Krajský súd vychádzal zo zistení okresného súdu a rovnako dospel k záveru, že žalobca relevantne nepreukázal krytie poraneným psom v takom počte a s takými odmenami, ktoré by reálne zodpovedali požadovanej sume 240.000 Kč (žalobca preukázal iba jeden prípad krytia, pri ktorom získal odmenu 5.000 Kč).

Žalobca nepreukázal ani to, že v dôsledku škodnej udalosti došlo k podstatnému oslabeniu výstavnej hodnoty psa – osem mesiacov po napadnutí dokonca získal pes na výstave diplom víťaza vo svojej triede. Navyše – ani samotná okolnosť neúčasti psa na výstavách nezakladá relevantný nárok z ušlého zisku, keďže žalobca nemal z umiestnenia psa žiadne príjmy.

Rovnaké stanovisko zaujal krajský súd aj v otázke náhrady nemajetkovej ujmy, keďže v konaní žalovanej chýbal predpoklad porušenia povinnosti z hrubej nedbanlivosti a žalovaný ani nepreukázal existenciu osobitných okolností, za ktorých došlo k spôsobeniu ujmy podľa § 2971 českého OZ. Krajský súd sa postavil odmietavo aj k náhrade nákladov konania podľa § 150 o. s. r.^[9], pretože žalobca, podľa názoru súdu, podal žalobu s veľmi nereálnymi požiadavkami.

Žalobca napadol rozsudok odvolacieho (krajského) súdu vo všetkých jeho výrokoch dovolaním na najvyššom súde.^[10] V dovolaní uviedol, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení otázky, ktorá nebola doposiaľ dovolacím súdom vyriešená, a to – či ujma na zvierati, vnímaná ako ujma človeka, vznikla za osobitných okolností, ďalej – čo sa pod takýmito osobitnými okolnosťami myslí a či žalobcovi vzniká nárok na kompenzáciu nemajetkovej ujmy. Žalobca opakovane uviedol, že ujmu svojho psa pociťuje ako svoje osobné nešťastie, a preto je náhrada nemajetkovej ujmy podľa § 2971 českého OZ, ktorú požaduje, namieste.

Z ďalších ustanovení, o ktoré sa žalobca oprel, možno spomenúť ustanovenia § 2969 českého OZ o náhrade pri poškodení vecí^[11], pričom podľa názoru žalobcu – riadne nezabezpečenie veľkého psa pred útekem, ktorý potom nečakane útočí na iné psy a na ľudí a spôsobuje im vážne zranenia, je konaním svojvoľným, ktoré predpokladá citované ustanovenie § 2969 (§ 2969 ods. 2 – pozn. autor).

Žalobca rovnako poukázal na judikatúru prvorepublikového Nejvyššího správního soudu, ako aj na ustanovenia § 489 a 494 českého OZ o veciach a o živom zvierati^[12] a opakovane zdôraznil svoj osobný vzťah k zranenému psovi a z toho vyplývajúcu dôvodnosť priznania ceny zvláštnej obľuby (*praetium affectionis*),^[13] o ktorej pojednáva citované ustanovenie § 2969 ods. 2.

Z uvedených dôvodov žalobca žiadal, aby najvyšší súd, ako dovolací súd, napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vrátil mu vec na nové prejednanie a rozhodnutie.

Žalovaná majiteľka útočiaceho psa^[14] vo svojom vyjadrení k dovolaniu poukázala na neurčité vymedzenie vzťahu ujmy na zvierati chápanú súčasne ako ujmu človeka, ako aj na absenciu hrubej nedbanlivosti z jej strany, ktorú predpokladá § 2971 českého OZ. Odkazy na medzivojnovú judikatúru označila za bezpredmetné. V ostatnom odkázala na svoje predchádzajúce vyjadrenia a navrhla, aby dovolací súd dovolanie zamietol a priznal jej náhradu nákladov dovolacieho konania.

Samotný najvyšší súd, ako dovolací súd, konštatoval, že dovolanie bolo podané včas, oprávnenou osobou, s dodržaným zákonným zastúpením dovolateľa.

Najvyšší súd vychádzal z názoru, že v prebiehajúcim konaní, v ktorom žalobca požaduje čiastku, pozostávajúcu z viacerých samostatných nárokov, odvíjajúcich sa od odlišného skutkového základu, má rozhodnutie o každom z nich charakter samostatného výroku, prípustnosť dovolania je preto potrebné skúmať samostatne – bez ohľadu na to, že uplatnené nároky boli uplatnené v jednom konaní a že sa o nich rozhodlo jedným výrokom.

Okrem toho, rovnako ako pri nároku na náhradu ušlého zisku za krytie psa vo výške 235.000 Kč, dovolanie neobsahovalo žiadne námietky, dovolanie tak podľa najvyššieho súdu nespĺňa povinné náležitosti podľa § 241a ods. 2 o. s. ř.[\[15\]](#), preto najvyšší súd dovolanie proti časti výroku rozsudku odvolacieho súdu ohľadom týchto nárokov podľa § 243c ods. 1 veta prvá o. s. ř.[\[16\]](#) odmietol.

Za prípustné považoval najvyšší súd dovolanie v časti proti výroku ohľadom žalovanej čiastky 500.000 Kč na náhradu nemajetkovej ujmy podľa § 237 o. s. ř.[\[17\]](#), keďže hmotnoprávna otázka predpokladov nároku na náhradu nemajetkovej ujmy majiteľa psa poraneného psom inej osoby podľa § 2971 nebola zatiaľ v rozhodovaní odvolacieho súdu riešená.

Keďže skutok, od ktorého sa odvíjali uplatnené nároky, sa stal 02.01.2014, t. j. už v čase účinnosti „nového“ českého Občianskeho zákonníka („nový“ český OZ je účinný od 01.01.2014 – pozn. autor), vec sa posudzovala podľa v tom čase „nového“ českého OZ.

V zmysle § 2933 českého OZ platí, že ak spôsobí škodu zviera, nahradí ju jeho vlastník – bez ohľadu na to, či bolo pod jeho dohľadom alebo pod dohľadom osoby, ktorej vlastník zviera zveril, alebo či sa zatúlalo alebo utieklo. Osoba, ktorej bolo zviera zverené alebo ktorá zviera chová alebo používa inak, nahradí škodu spôsobenú zvieraťom spoločne a nerozdielne s vlastníkom[\[18\]](#).

Táto právna úprava zakladá objektívnu zodpovednosť, pretože povinnosť nahradiť škodu vzniká bez ohľadu na zavinenie – stačí, ak bola škoda spôsobená zvieraťom, nezávisle od toho, či vlastník pri chove alebo pri dohľade nad zvieraťom porušil svoju právnu povinnosť. Poškodenému tak stačí preukázať, že v dôsledku správania zvieraťa mu vznikla ujma. Odvolací súd správne vyvodil, že žalovaná majiteľka útočiaceho psa, ktorý jej utiekol, je zodpovedná za ujmu, spôsobenú žalobcovi. Dôvodné bolo aj to, že súd následne posudzoval vo vzťahu k uplatneného dielčiemu nároku na náhradu nemajetkovej ujmy protiprávnosť na strane žalovanej a ďalšie okolnosti, vyžadované ustanovením § 2971 českého OZ[\[19\]](#), hoci pri objektívnej zodpovednosti vlastníka psa za škodu spôsobenú psom (zvieraťom) v zmysle § 2933 českého OZ sa splnenie ďalších podmienok nevyžaduje.

Následne zbral najvyšší súd do úvahy viaceré ďalšie ustanovenia OZ, najmä § 2894 ods. 2 – prvá veta[\[20\]](#) a § 2956[\[21\]](#) a v tejto súvislosti vyslovil názor, že obe citované ustanovenia síce počítajú s náhradou nemajetkovej ujmy, avšak v posudzovanom prípade nemožno konštatovať, že došlo k zásahu do základných práv žalobcu, chránených prvou časťou českého OZ, pretože demonštratívny výpočet základných hodnôt, uvedených v § 81 ods. 2 českého OZ (najmä život a dôstojnosť človeka, jeho zdravie a právo žiť v priaznivom životnom prostredí, jeho vážnosť, česť, súkromie a jeho prejavy osobnej povahy), neoznačuje dovolateľom proklamované narušenie práva na budovanie a rozvíjanie vzťahu človeka so zvieraťom za základné ľudské právo, ktoré by zakladalo dôvod na náhradu nemajetkovej ujmy v zmysle § 2984 ods. 2 prvá veta českého OZ a ani za obdobne závažnú hodnotu, ktorá nie je v citovanom ustanovení výslovne uvedená. Z tohto dôvodu môže majiteľovi zraneného psa vzniknúť iba nárok na náhradu nemajetkovej ujmy podľa § 2971, čo správne konštatoval aj odvolací

súd, pričom § 2971 českého OZ ustanovuje, že *ak to odôvodňujú osobitné okolnosti, za ktorých škodca spôsobil ujmu protiprávnym konaním, najmä ak porušil z hrubej nedbanlivosti dôležitú právnu povinnosť, alebo spôsobil ujmu úmyselne – z potreby ničiť, ublížiť alebo z inej obzvlášť zavrhnutiahodnej pohnútky, nahradí škodca aj nemajetkovú ujmu každému, kto spôsobenú ujmu dôvodne pociťuje ako svoje osobné nešťastie, ktoré sa nedá odčiniť inak.*

Sám najvyšší súd označil toto ustanovenie (§ 2971) za výnimočné, ktoré možno použiť iba ak nastanú osobitné okolnosti, pričom základným predpokladom je, aby bola ujma spôsobená protiprávnym konaním (činom). Ustanovenie § 2971 uvádza osobitné okolnosti spôsobenia ujmy demonštratívnym spôsobom a na prvé miesto zaraďuje *porušenie dôležitej právnej povinnosti z hrubej nedbanlivosti*, za ktoré možno označiť aj umožnenie úniku psa na verejné priestranstvo, pretože pri ňom hrozí napadnutie iného psa, ale aj ľudí vrátane detí a jeho nekontrolovaný pohyb na verejne prístupných miestach môže byť až tragický. Najvyšší súd sa preto stotožnil s názorom odvolacieho súdu, podľa ktorého nezabezpečením vstupnej bránky záhrady, v ktorej bol pes držaný, majiteľka útočiaceho psa porušila dôležitú právnu povinnosť. Na druhej strane však zastal názor, že k tomu nedošlo v dôsledku hrubej nedbanlivosti žalovanej. Odvolávajúci sa na ustálenú súdnu prax i právnickú literatúru[22], ako aj na „nový“ český Občiansky zákonník, ktorý rozšíril vnímanie nedbanlivosti aj podľa jej intenzity na nedbanlivosť ľahkú a hrubú, najvyšší súd konštatoval, že hrubá nedbanlivosť je nedbanlivosť najvyššej intenzity, ktorá svedčí o ľahkovážnom prístupe škodcu k plneniu svojich povinností, pri ktorom je potreba náležitej opatrnosti zanedbaná v takej miere, že je prejavom zrejmej bezohľadnosti škodcu k záujmu iných osôb. V § 2971 českého OZ je *hrubá nedbanlivosť* postavená na úroveň *úmyselného spôsobenia škody z obzvlášť zavrhnutiahodnej pohnútky*, čo v posudzovanom prípade súd nezaznamenal. Najvyšší súd nemal za preukázané ani to, že žalovaná porušila svoju povinnosť opakovane, alebo že by záhrada nebola zabezpečená proti úteku psa vôbec, prípadne že by sa jej pes prejavoval nebezpečne pre okolie – t. j. že by sa žalovaná správala ľahkovážne. Podľa názoru súdu teda žalovaná neporušila svoju povinnosť z hrubej nedbanlivosti a ani jej nemožno pričítať úmyselné konanie vo forme kvalifikovaného úmyslu (*úmyselné spôsobenie škody z obzvlášť zavrhnutiahodnej pohnútky*) podľa § 2971 českého OZ.

Ďalším predpokladom pre náhradu nemajetkovej ujmy v zmysle § 2971 českého OZ je, že poškodený svoju ujmu dôvodne pociťuje ako *svoje osobné nešťastie*, ktoré nie je možné odčiniť inak. V tejto súvislosti najvyšší súd konštatoval, že ujma žalobcu, ktorú môže žalobca subjektívne vnímať ako príkorie a môže byť pre neho citeľné, objektívne nedosahuje takú mieru intenzity, aby ju bolo možné považovať za osobné nešťastie; jeho život sa totiž tak zásadne nezmenil – pes žije, naďalej s ním chodí na prechádzky a na cvičisko, prišiel iba o časť využitia spojeného so psom – o možnosť zúčastňovať sa výstav a pretekov (v odvolacom konaní sa preukázalo, že pes sa naďalej zúčastňoval výstav). Odvolací súd teda aplikoval príslušné ustanovenia Občianskeho zákonníka o nemajetkovej ujme správne a dospel k zodpovedajúcemu právnomu názoru. V otázke náhrady *ceny osobitnej/zvláštnej obľuby* dal najvyšší súd do pozornosti, že tá má opodstatnenie pri určení výšky náhrady za poškodenie alebo zničenie veci (viď § 2969 ods. 2 českého OZ), prípadne za škodu na zvierati (viď § 494 českého OZ), t. j. pri náhrade **majetkovej ujmy**, nie pri stanovení výšky náhrady nemajetkovej ujmy, ktorú požadoval žalobca. Okrem toho, tento nárok nebol prejednaný na súdoch nižšieho stupňa, ale bol uplatnený až v dovolacom konaní.

Z vyššie uvedených dôvodov najvyšší súd dospel k záveru, že uplatnený dovolací dôvod nebol naplnený a keďže najvyšší súd nezistil ani existenciu väd konania, v zmysle príslušných ustanovení občianskeho sporového poriadku, **dovolanie zamietol** podľa § 234d písm. a) o. s. ř.

II. Ako by sa riešil podobný prípad na Slovensku?

V prípade, ktorý posudzovali súdy v Českej republike, smerovala žaloba poškodeného žalobcu k náhrade ujmy, ktorá mu bola spôsobená v dôsledku poranenia jeho psa psom žalovanej, v celkovej výške 741.878 Kč (korún českých – pozn. autor). Tvorili ju tri samostatné nároky:

- a) nárok na náhradu nákladov za ošetrovanie psa vo výške 1.878 Kč,
- b) ušlý zisk za krytie poraneným psom vo výške 240.000 Kč a
- c) nemajetková ujma, spôsobená majiteľovi poraneného psa vo výške 500.000 Kč.

K písm. a) – nárok na náhradu nákladov za ošetrovanie psa. V slovenskom právnom poriadku je základom právnej úpravy zodpovednosti za škodu Občiansky zákonník z roku 1964, t. j. zákon č. 40/1964 Zb. v znení neskorších predpisov. Slovenský Občiansky zákonník, na rozdiel od českého Občianskeho zákonníka, neobsahuje ustanovenia, ktoré by upravovali prípad osobitnej zodpovednosti za škodu spôsobenú zvieratám[23],[24], preto by sme sa museli oprieť o všeobecné ustanovenia o náhrade škody, počínajúc ustanovením § 415 OZ o prevenčnej povinnosti.

Slovenský Občiansky zákonník pojem „škoda“ nevymedzuje, stále však prevažuje prístup, ktorý pod škodou rozumie majetkovú ujmu vyjadriteľnú v peniazoch[25].

V zmysle § 442 uhrádza sa *skutočná škoda* a *ušlý zisk*.

Ustálená judikatúra skutočnou škodou – *damnum emergens* – rozumie majetkovú ujmu, ktorá spočíva v zmenšení majetku poškodeného a je objektívne vyjadriteľná všeobecným ekvivalentom, t. j. peniazmi (R 55/1971).

Ak by sme sa vrátili k posudzovanému prípadu, v ktorom pes, ktorý utiekol svojej majiteľke, spôsobil škodu žalobcovi na jeho odeve, ďalej zranil jeho psa a (podľa tvrdenia poškodeného) zasiahol aj do jeho „duchovnej integrity“ (privodil mu *osobné nešťastie*) a ak by sme ho dali do súvislosti s § 420 Občianskeho zákonníka, v ktorom sú vyjadrené všeobecné predpoklady vzniku zodpovednosti za škodu, t. j.:

- protiprávny úkon/právny delikt (útočil síce pes, samotnú protiprávnosť však nemožno pričítať zvieratú, ale iba správaniu človeka – majiteľka psa konala protiprávne tým, že porušila svoju povinnosť predchádzať škode v zmysle § 415 OZ[26]),
- škoda (žalobca žiadal nahradiť náklady za ošetrovanie psa vo výške 1.878 Kč, ktoré preukázal, tieto mu však mimosúdne vyplatila poisťovňa žalovanej),
- príčinná súvislosť (pes ušiel na verejný priestor, pretože nebola zabezpečená bránka),
- zavinenie (majiteľka psa mohla urobiť opatrenia, ktoré by zabránili úteku psa, ale neurobila ich),

dospeli by sme k záveru, že v otázke náhrady nákladov za ošetrovanie psa by slovenské súdy s najväčšou pravdepodobnosťou postupovali rovnako ako tie české – na jednej strane by konštatovali, že náklady za ošetrovanie psa možno považovať za *skutočnú škodu*, keďže však boli vyplatené z poistenia žalovanej, nebol dôvod priznávať ich žalobcovi v civilnom konaní. V tejto časti by sa teda nárok žalobcu zamietol.

K písm. b) – ušlý zisk za krytie poraneným psom vo výške 240.000 Kč. Pod ušlým ziskom – *lucrum cessans* – sa rozumie to, čo poškodenému ušlo v dôsledku spôsobenia škody, inak povedané, že v dôsledku spôsobenia škody nedošlo k zväčšeniu (rozmnoženiu) majetku, hoci sa to pri predpokladanej činnosti dalo očakávať.^[27]

Žalobca tvrdil, že poranenie psa zabránilo jeho majiteľovi použiť psa na ďalšie krytie, čím prišiel o zisk vo výške 240.000 Kč.

Preukázať ušlý zisk a jeho výšku musí poškodený. Dôkaz o existencii ušlého zisku by mal byť jednoznačný, nemožno ho oprieť o špekulatívnu úvahu^[28], i keď treba počítať s tým, že poškodený sa niekedy môže dostať do situácie, v ktorej nedokáže preukázať existenciu ušlého zisku, preto je na mieste uvažovať nad zavedením konštrukcie, ktorú pozná aj Obchodný zákonník v podobe *konkrétneho* ušlého zisku a *abstraktného*^[29] ušlého zisku.^[30]

Žalobca súdu preukázal, že za jedno krytie z roku 2013 dostal odmenu 5.000 Kč a že k ďalšiemu krytiu, dohodnutému na rok 2016, nedošlo pre následky poranenia predných končatín žalobcovho psa, spôsobeného psom žalobkyne. Český okresný súd určil výšku ušlého zisku v súlade s ustanovením § 136 o. s. ř. *podľa vlastnej úvahy*^[31] na sumu 5.000 Kč, odvolávajúc sa iba na jedno preukázane zmarené krytie.

Slovenské súdy by sa, rovnako ako české súdy, opierali najmä o preukázaný ušlý zisk, ktorý bol v tomto prípade 5.000 Kč. Pri stanovení *celkovej výšky ušlého zisku*, t. j. vrátane čiastky, ktorú žalobca nepreukázal, by slovenské súdy pravdepodobne aplikovali ustanovenie § 264 Civilného sporového poriadku^[32] (zák. č. 160/2015 Z. z. v znení neskorších predpisov, CSP), ktoré je obsahovo veľmi blízke § 136 o. s. ř.^[33]

Z uvedeného vyplýva, že keďže celkovú výšku ušlého zisku žalobca nepreukázal a keďže by bolo možné zistiť ju iba s nepomernými ťažkosťami alebo vôbec, slovenské súdy by ju, rovnako ako české súdy, určili „*podľa svojho odhadu*“. To, či by bol ich odhad zhodný so závermi českého súdu, t. j. či by zodpovedal sume 5.000 Kč, nie je isté, avšak je to pomerne pravdepodobné.

K písm. c) – nemajetková ujma, spôsobená majiteľovi poraneného psa vo výške 500.000 Kč.

Ako sme uviedli vyššie, slovenský Občiansky zákonník „škodu“ nevymedzuje, ešte stále však prevažuje prístup, ktorý pod škodou rozumie predovšetkým *majetkovú ujmu vyjadriteľnú peniazmi*. Popri majetkovej škode (škode na majetku) Občiansky zákonník rozlišuje aj ujmu na živote a zdraví (§ 444 a nasl.), v tomto prípade sa však väzba na slovo „škoda“ nehodí, keďže – ako sme konštatovali vyššie – v zmysle zaužívanej terminológie sa škoda interpretuje ako „*zniženie majetku poškodeného*“. Odborná právna teória preto v tejto súvislosti volí skôr termín „ujma“. „*Uvedené „terminologické“ rozlišovanie sa zdá byť oprávnené a správne, avšak vzhľadom na tendencie vývoja a presadzovanie zásady prednosti ústavne konformného výkladu (rozhodnutie Ústavného súdu SR, I. ÚS 361/2010-34, I. ÚS 255/2010) je nutné takéto vymedzenie prehodnotiť.*“^[34] Z legislatívneho hľadiska by bolo preto vhodnejšie upustiť

od pretrvávajúceho úzkeho vnímania pojmu škoda ako majetkovej ujmy a rozšíriť ho aj na ujmu, ktorá vznikne pôsobením na telesnú i duchovnú integritu poškodeného, tzv. nemateriálnu ujmu (Ústavný súd ČR, sp. zn. ÚS 16/04). K tomuto prístupu nás nabádajú, okrem iného, aj Princípy európskeho deliktneho práva, ktoré definujú škodu ako majetkovú alebo nemajetkovú ujmu zákonom chráneného záujmu.

V posudzovanom prípade sa žalobca domáhal náhrady nemajetkovej ujmy, ktorá mu bola spôsobená tým, že pes žalovanej, ktorý utiekol z nezabezpečeného pozemku, poranil psa žalobcu natoľko, že bol žalobca nútený obmedziť svoje pôvodné aktivity – výcvik psa, prechádzky so psom a účasť na pretekoch a výstavách. Tento stav pociťoval ako svoje „osobné nešťastie“, za ktoré žiadal náhradu v peniazoch. Pri uplatňovaní svojho nároku na náhradu nemajetkovej ujmy sa žalobca odvolával najmä na ustanovenie § 2971 českého Občianskeho zákonníka, podľa ktorého – „*Odůvodňují-li to zvláštní okolnosti, za nichž škůdce způsobil újmu protiprávním činem, zejména porušil-li z hrubé nedbalosti důležitou právní povinnost, anebo způsobil-li újmu úmyslně z touhy ničit, ublížit nebo z jiné pohnutky zvlášť zavrženíhodné, nahradí škůdce též nemajetkovou újmu každému, kdo způsobenou újmu důvodně pociťuje jako osobní neštěstí, které nelze jinak odčinit.*“

Český najvyšší súd nárok žalobcu zamietol a odôvodnil to spôsobom, ktorý uvádzame vyššie (správanie žalovanej, ktorá nezabezpečila svoj pozemok pred útek psa, nepovažoval za porušenie právnej povinnosti z *hrubej nedbanlivosti* a ani ho nevnímal ako *úmyselné konanie, ktoré malo za cieľ ničiť alebo ublížiť inému z inej obzvlášť zavrhnúťhodnej pohnútky*, súd sa však nestotožnil ani s názorom žalobcu, že prežívanie, ktoré pociťuje ako svoje *osobné nešťastie*, je dôvodné – viac viď vyššie).

Vráťme sa ale naspäť na Slovensko. Slovenský Občiansky zákonník ustanovenie, podobné ustanoveniu § 2971 českého OZ, nemá.

Na to, aby bol žalobca na Slovensku v spore úspešný, by musel „napasovať“ stav, ktorý prežíval, pod niektoré z ustanovení, týkajúce sa buď – **škody ako takej** (tá sa však vníma ako majetková ujma) alebo **ujmy na živote a na zdraví** v zmysle § 444 a nasl. OZ. Pri ujme na živote a na zdraví sa odškodňujú *bolesti poškodeného a sťaženie jeho spoločenského uplatnenia*. Okrem toho sa nahrádza strata na zárobku (§ 445 – 447 OZ), strata na dôchodku (§ 447a OZ), jednorázové vyrovnanie (§ 447b OZ) a účelne vynaložené náklady spojené s pohrebom (§ 449 OZ). Ak by došlo aj k usmrteniu poškodeného, oprávneným osobám vzniká právo na pozostalostnú úrazovú rentu (§ 448 OZ) a nárok na primerané náklady na pohreb (§ 449 OZ).

Pri škode na zdraví však platí, že „... *Podstata právnej úpravy odškodňovania nárokov nemajetkovej povahy vychádza z toho, že odškodniť možno len nároky, ktoré Občiansky zákonník, resp. ďalšie predpisy umožňujú kompenzovať. Všeobecne existuje obava z rozširovania nárokov, ktoré nemožno dostatočne kvantifikovať...*“^[35] Napriek tomu, že už aj v našich pomeroch existuje smer, ktorý vedie k rozširovaniu nárokov nemajetkovej povahy a slovenské súdy rozhodujú aj o nárokoch, ktoré donedávna odmietali^[36], v prípade, ako je tento, si len ťažko dokážeme predstaviť, že by žalobcov nárok na priznanie náhrady za nemajetkovú ujmu, spôsobenú zranením psa a následným obmedzením prechádzok, výcviku či výstav, uznali ako dôvodný (rovnako ho nepriznali ani české súdy).

Za zmienku ešte stojí doplniť, že poškodení, ktorí sa nedomôžu svojich nárokov na náhradu nemajetkovej ujmy podľa ustanovení o náhrade škody, sa pomerne často opierajú aj o ustanovenia § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka, týkajúce sa **ochrany osobnosti**. Uvádza sa v nich predovšetkým to,

ktorým právam sa poskytuje ochrana § 11 OZ,^[37] pričom ide o deklaratórny výpočet. Zároveň sa v nich stanovuje, že fyzická osoba má najmä právo domáhať sa, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu osobnosti, ďalej aby sa odstránili následky týchto zásahov *a aby sa jej poskytlo primerané zadostučinenie*. Pokiaľ by sa takéto zadostučinenie nezdalo postačujúce (najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jeho vážnosť v spoločnosti), má fyzická osoba tiež **právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch**, výšku ktorej určí súd – s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo (§ 13 ods. 1 – 3 OZ).

Nemôžeme preto vylúčiť, že žalobca z nášho prípadu, ktorý by sa nedomohol práva na náhradu nemajetkovej ujmy v rámci ustanovení o zodpovednosti za škodu, by sa pokúsil dosiahnuť náhradu nemajetkovej ujmy prostredníctvom ustanovení o ochrane osobnosti (§ 11 a nasl. OZ). Pri poskytnutí náhrady nemajetkovej ujmy v *peniazoch* však zákon stanovuje, že táto forma satisfakcie sa poskytne iba v prípade, ak by „nepeňažná forma satisfakcie“ (upustenie od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jeho osobnosti, odstránenie následkov týchto zásahov a primerané nepeňažné zadostučinenie – najmä ospravedlnenie), **nepostačovalo** – najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti. Aj keď žalobcovi z nášho prípadu nemožno uprieť, že žiaľ, ktorý pociťoval, bol skutočný, pri posudzovaní jeho nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch by sme asi ťažko našli naplnenie uvedených hmotnoprávných predpokladov pre poskytnutie materiálnej satisfakcie v zmysle § 13 ods. 2 OZ (nenachádzame v ňom „v značnej miere“ zníženie dôstojnosti žalobcu alebo jeho vážnosti v spoločnosti, ale ani iný, tomu podobný stav), nehovoriac o tom, že podľa zistení českých súdov – žalobca so psom chodil stále na prechádzky a osem mesiacov po napadnutí získal poranený pes na výstave diplom víťaza vo svojej triede a žalobca. Cesta riešiť svoj nárok pomocou ustanovení o ochrane osobnosti by tak, pravdepodobne, tiež nebola úspešná.

III. Záver

Napriek tomu, že v Českej republike platí už viac ako 5 rokov „nový“ občiansky zákonník a v Slovenskej republike naň ešte stále iba čakáme (t. j. pracujeme s doterajším Občianskym zákonníkom – zák. č. 40/1964 Zb. v znení neskorších predpisov), prípad, ktorý riešili všeobecné súdy v Českej republike, by bol u nás s veľkou pravdepodobnosťou prejednaný a rozhodnutý podobne, ak nie rovnako. To však neznamena, že máme byť so súčasným stavom právnej úpravy slovenského súkromného práva spokojní. Veľké výzvy, ktoré stoja pred zákonodarcom, sa totiž týkajú aj právnej úpravy zodpovednosti za škodu, keďže existujúci zákonný text je prekonaný, vrátane tak zásadnej otázky, akou je **náhrada nemajetkovej ujmy**, vnímanej ako ujma, ktorá vznikne pôsobením na telesnú *i duchovnú* integritu poškodeného.

Použité informačné zdroje:

Bezouška, P. IN: Hulmák, M. a kol. Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055- 3014). Komentář. 1. Vydání. Praha : C. H. Beck, 2014

Dulak, A., IN: Števček, M., Dulak, A., Bajánková, J., Fečík, M., Sedlačko, F., Tomašovič, M. a kol. Občiansky zákonník I. § 1 – 450. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2015

Eliáš, K. Obsah, způsob a rozsah náhrady škody v soukromém právu. Právní rádce, 2007, č. 7

Findo, S., Maľová, M.: OCHRANA LESA: Škody zverou... alebo, aký je ich vývoj?, <http://www.lesmedium.sk/casopis-letokruhy/2009/letokruhy-2009-11/ochrana-lesa-skody-zverou-alebo-aky-je-ich-vyvoj>

Matejka, O., Friedmanovnová, D.: Komparácia zodpovednostnej právnej úpravy v občianskom práve, v obchodnom práve a v pracovnom práve s relevantnou judikatúrou, Wolters Kluwer, 2017

Švestka, J., Dvořák, J. a kol.: Občanské právo hmotné 2. Díl třetí: Závazkové právo. 5. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2009

Švestka, J., Spáčil, J., Škárová, M., Hulmák, M. a kol. Občanský zákoník I. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009

Tittlová, M., Edgar Allan Poe – príbeh o stroskotancoch a inštitút krajnej núdze v slovenskom trestnom práve, IN: Právo v umění a umění v právu : sborník odborných příspěvků z mezinárodní konference Olomoucké debaty mladých právníků 2011. – Praha : Leges, 2011

Poznámky pod čiarou

[1] V Slovenskej republike sú známe viaceré prípady, týkajúce sa útoku psa, pri ktorých sa však osoba postihnutá útokom psa, domáhala na súde skôr **náhrady škody** ako nemajetkovej ujmy, k tomu pozri napr. rozhodnutie Krajského súdu Prešov, ako odvolacieho súdu v konaní, sp. zn.: [24Co/148/2017](#), prípadne sa súdne konanie týkalo **preskúmania zákonnosti rozhodnutia, ktorým bola osoba uznaná za vinnú z priestupku** (viď zákon č. 282/2002 Z. z., ktorým sa upravujú niektoré podmienky držania psov) a ktorej bola z tohto dôvodu uložená pokuta, k tomu pozri napr. rozhodnutie NS SR, sp. zn. 8Sžo/53/2014.

[2] Pozri § 2971 českého OZ: „§ 2971 Náhrada nemajetkové újmy: Odůvodňují-li to zvláštní okolnosti, za nichž škůdce způsobil újmu protiprávním činem, zejména porušil-li z hrubé nedbalosti důležitou právní povinnost, anebo způsobil-li újmu úmyslně z touhy ničit, ublížit nebo z jiné pohnutky zvlášť zavrženíhodné, **nahradí škůdce též nemajetkovou újmu každému, kdo způsobenou újmu důvodně pociťuje jako osobní neštěstí, které nelze jinak odčinit.**“

[3] Rozsudek Okresního soudu v České Lípě ze dne 20. 2. 2017, č. j. 12 C 76/2016-98.

[4] Ustanovenie § 2933 (Škoda spôsobená zvieretom) znie: „Způsobí-li škodu zvíře, nahradí ji jeho vlastník, ať již bylo pod jeho dohledem nebo pod dohledem osoby, které vlastník zvíře svěřil, anebo se zatoulalo nebo uprchlo. Osoba, které zvíře bylo svěřeno nebo která zvíře chová nebo jinak používá, nahradí škodu způsobenou zvířetem společně a nerozdílně s vlastníkem.“

[5] § 136 o. s. ř. (zákon č. 99/1963 Sb. v znení neskorších predpisov): „§ 136. **Lze-li výši nároků zjistit jen s nepoměrnými obtížemi nebo nelze-li ji zjistit vůbec, určí ji soud podle své úvahy.**“ K tomu porovnaj § 264 CSP: „(1) Ak možno hodnotu nárokov alebo hodnotu, ktorá má byť základom na výpočet súdneho poplatku, zistiť len s nepomernými ťažkosťami alebo ak ju nemožno zistiť vôbec, určí ju súd podľa svojho odhadu. (2) Rovnako sa postupuje aj vtedy, ak hodnotu podľa odseku 1 síce možno zistiť znaleckým posudkom, avšak náklady na jeho vypracovanie sú v zjavnom nepomere k predmetu sporu, alebo ak má byť znalecký posudok vykonaný len na účely vyrubenia súdneho poplatku.“ – pozn. autor.

[6] Pozri zvýraznený text v § 2971 českého OZ: „§ 2971 Náhrada nemajetkové újmy: Odůvodňují-li to zvláštní okolnosti, za nichž škůdce způsobil újmu protiprávním činem, **zejména porušil-li z hrubé nedbalosti důležitou právní povinnost**, anebo způsobil-li újmu úmyslně z touhy ničit, ublížit nebo z jiné pohnutky zvlášť zavrženíhodné, nahradí škůdce též nemajetkovou újmu každému, kdo způsobenou újmu důvodně pociťuje jako osobní neštěstí, které nelze jinak odčinit.“

[7] Pozri zvýraznený text v § 2971 českého OZ: „§ 2971 Náhrada nemajetkové újmy: Odůvodňují-li to zvláštní okolnosti, za nichž škůdce způsobil újmu protiprávním činem, zejména porušil-li z hrubé nedbalosti důležitou právní povinnost, anebo způsobil-li újmu úmyslně z touhy ničit, ublížit nebo z jiné pohnutky zvlášť zavrženíhodné, **nahradí škůdce též nemajetkovou újmu každému, kdo způsobenou újmu důvodně pociťuje jako osobní neštěstí, které nelze jinak odčinit.**“

[8] Rozsudek Krajského soudu Ústí nad Labem – pobočky v Liberci ze dne 25. 10. 2017, č. j. 30 Co 96/2017-98.

[9] § 150 o. s. ř. (zákon č. 99/1963 Sb. v znení neskorších predpisov): „**§ 150. Jsou-li tu důvody hodné zvláštního zřetele, nebo odmítne-li se účastník bez vážného důvodu zúčastnit prvního setkání s mediátorem nařízeného soudem, nemusí soud výjimečně náhradu nákladů řízení zcela nebo zčásti přiznat.**“

[10] Nejvyšší soud České republiky – pozn. autor.

[11] „**§ 2969 (Náhrada při poškození věci):**

(1) Při určení výše škody na věci se vychází z její obvyklé ceny v době poškození a zohlední se, co poškozený musí k obnovení nebo nahrazení funkce věci účelně vynaložit.

(2) Poškodil-li škůdce věc ze **svévole** nebo škodolibosti, nahradí poškozenému **cenu zvláštní obliby.**“

[12] **§ 489**

Věc v právním smyslu (dále jen „věc“) je vše, co je rozdílné od osoby a slouží potřebě lidí.

§ 494

Živé zvíře má zvláštní význam a hodnotu již jako smysly nadaný živý tvor. Živé zvíře není věcí a ustanovení o věcech se na živé zvíře použijí obdobně jen v rozsahu, ve kterém to neodporuje jeho povaze.

[13] Pod cenou zvláštnej obľuby sa rozumie **mimoriadna cena**, pri ktorej sa zohľadňujú aj nemajetkové aspekty, najmä osobný vzťah poškodeného k veci. Český Občiansky zákoník v **§ 492 ods. 2** stanovuje: „**2. Mimořádná cena věci se stanoví, má-li se její hodnota nahradit, s přihlédnutím ke zvláštním poměrům nebo ke zvláštní oblíbě vyvolané náhodnými vlastnostmi věci.**“ – pozn. autor. K tomu pozri Bezouška, P. IN: Hulmák, M. a kol. Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055- 3014). Komentář. 1. Vydání. Praha : C. H. Beck, 2014, 2072 s.

[14] Útok zveráťa, vrátane psa, môže mať aj trestnoprávny rozmer. V takých prípadoch sa dostáva do popredia otázka konania osoby, voči ktorej útok smeroval v tzv. nutnej obrane a krajnej núdzi. Útokom sa v právnej teórii rozumie úmyselné chovanie fyzickej alebo právnickej osoby, ktoré bude mať spravidla podobu konania, výnimočne aj podobu opomenutia. Všeobecne sa uznáva, že pri nutnej obrane útok nemôže byť vyvolaný chovaním zvieraťa, pôsobením prírodných síl, či mimovoľným pohybom človeka. Časť teórie za útok nepovažuje ani chovanie duševne chorej osoby alebo osoby maloletej, pričom v týchto prípadoch odkazuje na obranu v rámci krajnej núdze (k tomu viď **Švestka, J., Dvořák, J. a kol.:** Občanské právo hmotné 2. Díl třetí: Závazkové právo. 5. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2009, s. 392.) **Opačný názor vyjadruje Luby**, keď vo svojom diele uvádza, že „útok musí byť správaním sa aktívnej povahy, a preto sám o sebe nemôže spočívať v znášaní niečoho alebo v opomenutí.“ Pripúšťa však možnosť, aby útok začal konaním a potom pokračoval opomenutím (pozri Luby, Š.: Prevencia a zodpovednosť v občianskom práve. Bratislava: Vydavateľstvo Slovenskej Akadémie Vied, 1958, s. 343). Podstata krajnej núdze spočíva v kolízii dvoch právom chránených hodnôt, pričom ide o takú kolíziu, kedy sa dá zachrániť len jedna hodnota, a to cestou porušenia druhej. Pramene hroziaceho nebezpečenstva môžu byť rôzne. Typicky pôjde o prípady nebezpečenstva, ktoré je spôsobené pôsobením prírodných síl ako je napríklad zemetrasenie, víchrica či povodeň. Ďalej môže byť prameňom nebezpečenstva útok človekom nepoštvaného zvieraťa, mimovoľný pohyb človeka, fyziologické procesy v ľudskom organizme (napr. hlad, bolesť) alebo konanie človeka, ktoré nemá

charakter útoku (ku krajnej núdzi pozri napr. Tittlová, M., Edgar Allan Poe – príbeh o strokotancoch a inštitút krajnej núdze v slovenskom tretnom právo, IN: Právo v umění a umění v právu : sborník odborných příspěvků z mezinárodní konference Olomoucké debaty mladých právníků 2011. – Praha : Leges, 2011. – ISBN 9788087576144, str. 149 – 157).

[15] § 241a ods. 2 o. s. ř. (zákon č. 99/1963 Sb. v znení neskorších predpisov): „**(2) V dovolání musí být vedle obecných náležitostí (§ 42 odst. 4) uvedeno, proti kterému rozhodnutí směřuje, v jakém rozsahu se rozhodnutí napadá, vymezení důvodu dovolání, v čem dovolatel spatřuje splnění předpokladů přípustnosti dovolání (§ 237 až 238a) a čeho se dovolatel domáhá (dovolací návrh).**“

[16] § 243c ods. 1, prvá vety o. s. ř. (zákon č. 99/1963 Sb. v znení neskorších predpisov): „**(1) Dovolání podané proti rozhodnutí odvolacího soudu, které není přípustné nebo které trpí vadami, jež nebyly ve lhůtě (§ 241b odst. 3) odstraněny a pro něž nelze v dovolacím řízení pokračovat, anebo které je zjevně bezdůvodné, dovolací soud odmítne.**“

[17] § 237 o. s. ř. (zákon č. 99/1963 Sb. v znení neskorších predpisov): „**Není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.**“

[18] § 2933 českého OZ (Škoda způsobená zvířetem): „**§ 2933. Způsobí-li škodu zvíře, nahradí ji jeho vlastník, ať již bylo pod jeho dohledem nebo pod dohledem osoby, které vlastník zvíře svěřil, anebo se zatoulalo nebo uprchlo. Osoba, které zvíře bylo svěřeno nebo která zvíře chová nebo jinak používá, nahradí škodu způsobenou zvířetem společně a nerozdílně s vlastníkem.**“

[19] § 2933 českého OZ: „**§ 2933: Odůvodňují-li to zvláštní okolnosti, za nichž škůdce způsobil újmu protiprávním činem, zejména porušil-li z hrubé nedbalosti důležitou právní povinnost, anebo způsobil-li újmu úmyslně z touhy ničit, ublížit nebo z jiné pohnutky zvlášť zavrženíhodné, nahradí škůdce též nemajetkovou újmu každému, kdo způsobenou újmu důvodně pociťuje jako osobní neštěstí, které nelze jinak odčinit.**“

[20] § 2894 ods. 2 – prvá veta: (2) *Nebyla-li povinnost odčinit jinému nemajetkovou újmu výslovně ujednána, postihuje škůdce, jen stanoví-li to zvlášť zákon...*“

[21] „Vznikne-li škůdci povinnost odčinit člověku újmu na jeho přirozeném právu chráněném ustanoveními první části tohoto zákona, nahradí škodu i nemajetkovou újmu, kterou tím způsobil; **jako nemajetkovou újmu odčiní i způsobené duševní útrapy.**“

[22] Švestka, J., Spáčil, J., Škárová, M., Hulmák, M. a kol. Občanský zákoník I. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, str. 1207, ako aj rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 12. 2014, sp. zn. 23 Cdo 2702/2012 publikovaný pod č. 59/2015 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek.

[23] Porovnaj aj článok VI-3:203 DCFR o zodpovednosti za škodu spôsobenú zvierateľom: „VI. – 3:203: *Accountability for damage caused by animals. A keeper of an animal is accountable for the causation*

by the animal of personal injury and consequential loss, loss within VI. – 2:202 (Loss suffered by third persons as a result of another's personal injury or death), and loss resulting from property damage."

[24] Právnu úpravu škody, spôsobenej zvierateľom, však môžeme nájsť v niektorých osobitných predpisoch, pozri v zák. č. 274/2009 Z. z. o poľovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov, § 69 – Škody spôsobené poľovníctvom, zverou a na zveri, napr.:

§ 69 ods. 2: **„2. Užívateľ poľovného revíru je povinný uhradiť škodu spôsobenú nesprávnym užívaním poľovného revíru na poľovných pozemkoch alebo na poľných plodinách dosiaľ nezobratých, viniči alebo na lesných porastoch.“**

§ 69 ods. 5: **„5. Vlastník alebo nájomca poľovných pozemkov je povinný urobiť primerané opatrenia na zabránenie vzniku škôd spôsobených zverou, pričom však nesmie zver zraňovať. Za primerané opatrenia sa považuje najmä výsev odpútavacích plodín a výsadba ohryzových plôch. Ak vlastník alebo nájomca poľovných pozemkov takéto opatrenia neurobí, znáša škodu podľa miery jeho zavinenia.“**

„Právny základ náhrady škôd spôsobených zverou na lesných porastoch má u nás dlhú, už vyše storočnú históriu. Hlavné zásady o náhrade škôd a preventívnych opatreniach uvedené v zákone č. XX z roku 1883 sa premietli aj do neskorších poľovníckych predpisov (č. 225/1947 a č. 23/1962) a v podstate sú platné až do súčasnosti...“ IN: Findo, S., Maľová, M.: OCHRANA LESA: Škody zverou... alebo, aký je ich vývoj?, <http://www.lesmedium.sk/casopis-letokruhy/2009/letokruhy-2009-11/ochrana-lesa-skody-zverou-alebo-aky-je-ich-vyvoj>.

[25] Ustálená judikatúra skutočnou škodou rozumie majetkovú ujmu, ktorá spočíva v zmenšení majetku poškodeného a je objektívne vyjadriteľná všeobecným ekvivalentom, t. j. peniazmi (R 55/1971).

[26] *„Obsah prevenčnej povinnosti vyplývajúcej z § 415 OZ je základným právnym ustanovením pri vyvodzovaní zodpovednosti voči chovateľovi domácky chovaného zvierťa, ktoré spôsobilo škodu (najčastejšie pes). V takýchto prípadoch sa berie ohľad na to, že chovateľ psa by mal predpokladať, že pes sa môže správať nebezpečným a neočakávaným spôsobom, a teda chovateľ by mal byť v každej situácii pripravený zvládnuť neprimeranú reakciu zvierťa, lebo jeho povinnosťou je zaistiť psa takým spôsobom, aby bola zabezpečená ochrana okolia, najmä ostatných osôb. Vychádza sa pritom z názoru, že ak sa niekto pre chov zvierťa rozhodne, je potrebné, aby sa zoznámil so všetkým, čo s chovom súvisí, a v rámci plnenia zákonom ustanovenej prevenčnej povinnosti musí byť v každom okamihu pripravený predchádzať novej škode spôsobenej zvierateľom. Obsah prevenčnej povinnosti pritom úzko súvisí s konkrétnymi okolnosťami, najmä s miestom, kde sa chovateľ so zvierateľom nachádza, pretože pobytom na mieste, kde priamo nehrozí vznik škody na zdraví alebo majetku tretích osôb, alebo na mieste, kde okolnosti (napr. zvýšený pohyb osôb) riziko vzniku škody podstatne zvyšujú, sú na chovateľa z hľadiska predchádzania vzniku škody kladené rozdielne nároky.“* IN: Matejka, O., Friedmanovná, D.: Komparácia zodpovednostnej právnej úpravy v občianskom práve, v obchodnom práve a v pracovnom práve s relevantnou judikatúrou, Wolters Kluwer, 2017, str. 11.

[27] Dulak, A., IN: Števček, M., Dulak, A., Bajánková, J., Fečík, M., Sedlačko, F., Tomašovič, M. a kol. Občiansky zákonník I. § 1 – 450. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2015, str. 1495.

[28] Vid' Rozsudek NS ČR z 31.01.1996, sp. zn. II Odon 15/96.

[29] Pozri napr. § 381 ods. 1 Obchodného zákonníka: „**1. Namiesto skutočne ušlého zisku môže poškodená strana požadovať náhradu zisku dosahovaného spravidla v poctivom obchodnom styku za podmienok obdobných podmienkam porušenej zmluvy v okruhu podnikania, v ktorom podniká.**“

[30] Pozri napr. Eliáš, K. Obsah, způsob a rozsah náhrady škody v soukromém právu. Právní rádce, 2007, č. 7, str. 1 – 12.

[31] § 136 o. s. ř. (zákon č. 99/1963 Sb. v znení neskorších predpisov): „**§ 136. Lze-li výši nároků zjistit jen s nepoměrnými obtížemi nebo nelze-li ji zjistit vůbec, určí ji soud podle své úvahy.**“

[32] Ustanovenie § 264 CSP:

(1) Ak možno hodnotu nárokov alebo hodnotu, ktorá má byť základom na výpočet súdneho poplatku, zistiť len s nepomernými ťažkosťami alebo ak ju nemožno zistiť vôbec, určí ju súd podľa svojho odhadu.

(2) Rovnako sa postupuje aj vtedy, ak hodnotu podľa odseku 1 síce možno zistiť znaleckým posudkom, avšak náklady na jeho vypracovanie sú v zjavnom nepomere k predmetu sporu, alebo ak má byť znalecký posudok vykonaný len na účely vyrubenia súdneho poplatku

[33] K tomu porovnaj napr. Rozsudok Krajského súdu v Trnave z 13. 12. 2017, sp. zn. 10Co/191/2017 („Zásadu úspechu vo veci (§ 255 CSP) treba uplatniť aj na konania, v ktorých výška plnenia závisí od úvahy súdu alebo od znaleckého posudku. V týchto prípadoch však nejde o procesne neúspešného žalobcu, ak mu bola priznaná aspoň časť žalobou uplatneného nároku, nemožno ho totiž ad absurdum zaťažiť procesnou zodpovednosťou za predvídanie výsledku na základe úvahy súdu alebo znaleckej činnosti. Pri rozhodovaní o náhrade trov konania je potrebné rozlíšiť čo je základné a čo sprevádzajúce. Za základné sa považuje rozhodnutie, že do žalobcovho práva bolo zasiahnuté, výška ujmy je potom druhotná a nadväzujúca. Rovnako odborná otázka posudzovaná znalcom môže presahovať možnosti strany sporu, ktorá napr. výšku škody „iba“ odhaduje. Aj tu je primárny fakt, že škoda bola spôsobená; jej výška nasleduje. Žalobcu v takejto veci preto treba považovať za plne procesne úspešného, keďže mal plný úspech čo do základu uplatneného nároku a súčasne výška plnenia, vyplývajúca z tohto jeho procesného úspechu, závisela výlučne od úvahy súdu. Nárok na plnú náhradu trov konania sa priznáva iba z prisúdenej sumy, čo treba vyjadriť vo výroku rozsudku.“).

[34] Dulak, A., IN: Števček, M., Dulak, A., Bajánková, J., Fečík, M., Sedlačko, F., Tomašovič, M. a kol. Občiansky zákonník I. § 1 – 450. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2015, str. 1513. Z Nálezu ÚS SR (I. ÚS 361/2010-34) v tejto súvislosti vyberáme: „... Reálne uplatnenie základného práva na súdnu ochranu predpokladá, že účastníkovi súdneho konania sa táto ochrana poskytne v zákonom predpokladanej kvalite, pričom výklad a používanie príslušných zákonných ustanovení musí v celom rozsahu rešpektovať základné právo účastníkov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Tomuto základnému právu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy aj právu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru zodpovedá **uplatňovanie zásady prednosti ústavne konformného výkladu**, ktorý ústavný súd uplatňuje aj v konaniach o návrhoch fyzických osôb alebo právnických osôb, pričom zdôrazňuje, že z tejto zásady vyplýva tiež požiadavka, aby v prípadoch, ak pri uplatnení štandardných metód výkladu prichádzajú do úvahy rôzne výklady súvisiacich právnych noriem, bol uprednostnený ten, ktorý zabezpečí plnohodnotnú, resp. plnohodnotnejšiu realizáciu ústavou garantovaných práv fyzických osôb alebo právnických osôb. Všetky orgány verejnej moci sú povinné v pochybnostiach

*vykladať právne normy v prospech realizácie ústavou (a tiež medzinárodnými zmluvami) garantovaných základných práv a slobôd (II. ÚS 148/06, IV. ÚS 96/07). ... Výklad a aplikácia zákonných predpisov zo strany všeobecných súdov musí byť preto v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu, ktorým je poskytnutie materiálnej ochrany zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov konania. Aplikáciou a výkladom týchto ustanovení nemožno obmedziť toto základné právo v rozpore s jeho podstatou a zmyslom.“ Z Nálezu ÚS SR (I. ÚS 255/2010) v tejto súvislosti vyberáme: „... Ústavný súd ďalej konštatuje, že orgánom verejnej moci a predovšetkým všeobecným súdom nemožno tolerovať pri interpretácii zákonných ustanovení prílišný formalistický postup, ktorý vedie k zjavnej nespravodlivosti. **Všeobecný súd nie je absolútne viazaný doslovným znením zákona, ale môže a musí sa od neho odchýliť, pokiaľ to vyžaduje účel zákona, história jeho vzniku, systematická súvislosť alebo niektorý z ústavnoprávnych princípov. Pri výklade a aplikácii právnych predpisov teda nemožno opomínať ich účel a zmysel, ktorý nie je vyjadrený len v slovách a vetách tohoktorého zákonného predpisu, ale i v základných princípoch právneho štátu....“***

[35] Dulak, A., IN: Števček, M., Dulak, A., Bajánková, J., Fečík, M., Sedlačko, F., Tomašovič, M. a kol. Občiansky zákonník I. § 1 – 450. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2015, str. 1515.

[36] Dulak, A., IN: Števček, M., Dulak, A., Bajánková, J., Fečík, M., Sedlačko, F., Tomašovič, M. a kol. Občiansky zákonník I. § 1 – 450. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2015, str. 1515 – 1529.

[37] § 11 OZ: „Fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, **najmä** života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.“